

de les bresques', V. *ruixar* *Arruix*, interj., V. *abuixar* *Arruixada*, *arruixador*, *arruixadora*, V. *ruixar* *Arruixament* 'acte d'arruixar', V. *ruixar*; 'ímpetu, embranzida', V. *rauxa* *Arruixamosques*, V. *abuixar* *Arruixar* 'remullar amb gotes', V. *ruixar*; 'esquivar, engegar', V. *abuixar* *Arruixat* 'exaltat, impulsiu', V. *rauxa* *Arruixó*, V. *ruixar*

Arrullar, en el sentit de 'parrupejar (enamorar-se els coloms)' o 'amoixar, gronxar', és mot valencià acastellanat, per al qual veg. DCEC I, 288; en el sentit de 'llançar avall, estimbar' és merament comarcal dels nostres Pirineus centrals (des de Ribagorça a Cerdanya) i valencià en el S. xv, d'un altre origen, *ROTULARE 'fer rodolar' (= cast. *arrojar*), del qual tracto amplament en DCEC I, 285-6.¹

¹ Una variant fonètico-semàntica d'aquest, part amb -ll-, part amb -l-, se sent en algunes localitats del Migjorn valencià, per a 'enrotllar, plegar trenant' o bé 'enrotllar torcent': «fan llata d'espant amb l'ullol del margalló (o palma alta al mig) en 5 malles, *arrullant-lo*», Simat de Valldigna, 1962; «és lo que dia el onque Seferino: —As vent-i-cinc anys *arrullava* yo una pipa en el dit», *Canyissaes*, 82.

Arrumar, V. *eixarreir* (de *arro*, *àrreu*, encreuat amb *socarrum*, *socarrimar*) *Arrumbar*, V. *arrimar* i *rumb* *Arrunar*, V. *runa* *Arrunsa*, *arrunsar*, V. *arronsar* *Arruó*, *arruós*, V. *ruga*

Arrupar i *arrutar* 'empènyer per ajudar a pujar', Urgell, semblen resultat d'una combinació de *a-re-upar* (*aupar*, derivat de la interj. *upa!*)¹ amb *a-re-urtar* (val. *aürtar-se* el cavall 'dreçar-se, empinar-se', *AlcM*, § 2a).

¹ *Aupar* en el sentit de l'urgellenc *arrupar* en val. i en un escriptor del Camp de Tarr., *AlcM*, i sobretot veg. DCEC, *aupar*, s. v. *upa*.

ARRUPIR, 'arronsar, arraulir, agemolir', mot modern i propi només dels parlars de Terra Ferma, degut probablement a un encreuament de dos o més dels sinònims coexistents i més antics, que s'usen amb sentit quasi igual: *arronsar* i *ajupir* (o *arraulir* i *acrupir*), i que en alguns llocs han significat precisament el mateix. □ 1.ª doc.: c. l'any 1800.

«Lo pedestral d'aquell altar major és de marbre molt primorós, amb la acció al viu de uns com Atlantes que lo aguantan al coll boi *arrupits*», B. de Maldà, *Excursions*, p. 92; «*Arrupirse*: ovillarse, recogerse, encogerse, acorruarse; se *conglomerare*; *arrupit*: ovillado» a. 1803, Belv. Quan va caure la 1.ª constitució l'any 1823, els «Negres» (absolutistes) cantaven: «Los Dolents, al temps passat / moien gran cagaixa / y ara van tots acotats / ab la vista baixa: / veureu que fan uns ullets / lo mateix que los porquets, / portant, tots *arrupidets*, / las mans a la faixa» (Milà i F., *Ronillo*, 190; Careta V., *Dicc. Barbr.*, p. 145). Sembla que no s'usa enlloc de Mallorca, i no el recullen com a mallorquí Fig., *Amen*. ni *AlcM*; no obstant va usar-lo Marian Aguiló en una poesia primerenca: «la hivernada, amb sa blanca cabellera / que esfulla els

arbres i *arrupeix* els cors», que Llompart, *Ant. Poèt.*, 118, data de 1848; Ag. era ben jove encara, llavors, però ja feia quatre anys que havia anat a Barcelona, i és possible que ja s'hi hagués assimilat el mot; i com a menorquí almenys el dóna Febrer-Cardona: «*arrupid*: ovillado, tapi, conglomeratus» i «*arrupirse*: conglomerari».

De tota manera en el Principat es troba des dels vells escriptors renaixentistes: «fa 'l darrer plò ab ses belles Hespèrides, que moren, / com dits d'una mà balba, dessota 'l taronger / *arrupides* ---», *Atl.* (v, 107), o en prosistes com Pons i Massaveu —«*arrupit* En Perot, fins l'alenaar se retenia», *Trascant p. l. S.*, 18— o JRuyra («*arrupidet*, segut a l'acera», *La Parada*, 24). El fet és que és d'ús general en el dialecte central. A diferència del quasi sinònim *ajupir* que, donant proves d'antiguitat, fa el present *ajup*, el d'aquest és *arrupeix*.¹ La zona d'ús del mot continua cap al Migdia: «no 'n resarà poques d'oracions, *arrupideta* a la vora de la llar», en el tortosí Vergés i Paulí (*Espurnes* v, 75).

En terra valenciana ho trobem generalment amb o (és sabut que en els verbs en -ir la distinció entre la o i la u, que no té cap fermesa a Mallorca ni a la Cat. occidental, en valencià en té ben poca): maestr. «*arropir* els muscles: encullir-se de muscles; *arropir* les cames: recullir-les cap a si; *arropir-se*: arrunsar-se, arrufar-se», Ga. Girona; Renat (*El Camí*, 14-iv-1934) i EValor fan constar que en valencià és *arropir*; a Callosa d'En Sarrià Salvà recull la dita «estar com un poll *arropit*» (II, 122). I *arropit* «abatido por falta de salud» figura no sols en el Dicc. de Lamarca i els posteriors, sinó ja en Sanelo: «*arropit*: enfermizo» (I, 32v2) i «polluelo de gallina enfermo, que trae las alas caídas se dice *gramanto*; *alicaigut*; *arropit*» (I, 26v1); a propòsit del qual cita Gulsoy «sols el Retor, mig *arropit* y més mort que viu, callava» en Martínez i Martínez (*Coses de la meua terra*) i «parexia ya un vell de tan acabat qu'estava: al vórelto tan *arropit* y en lo cap cacho» en MGadea (*Pitos y Flautes*), en el qual llegim també «les aus --- de corral, que sempre estan fent eixe cant monòton de clòc, clòc, *piu*, *piu*, per tindre algun malaltia que les obliga a anar *arropides*, en les ales caygudes» (*T. del Xè*, II, 32). En fi ha passat al xurro de la zona sogorbina, on per cert té vocal u: Titaguas *arrupido* «encogido» (Torres Fornés, 194).

Pel Nord ultrapassa poc o molt els límits de la llengua, des del Mediterrani fins al gascò: Bize (districte de Narbona) *arroupit* «pelotonné de froid» (*Folklore-Aude* 1938, 190-191); Atsat (Alt Aude) *s'arüpi* «se raccourci» (punt 793 de l'ALF, *Suppl.* I). El que trobem més a l'O. va essent menys clar, i l'única cosa que podem assegurar és que hi ha coses més o menys emparentades fins al gascò central i dels Alts Pirineus.

Almenys l'aranès *arüpa* 'aruga' és un mot ben viu i usat a tota la vall, de dalt a baix, particularment una 'aruga en el front' (Cor., *VocAr.*); d'allí cap al Nord és més aviat el verb en -à, amb aquest sentit: a St. Gaudens *arrupad* «ridé», *arrupà-s* «se rider» (Du-